

Številka: 11/08-270/26.10.09₀₉
Datum: 26.10.2009

Agencija za pošto in elektronske komunikacije
Republike Slovenije

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**
Stegne 7, p.p. 418
1001 Ljubljana

Prejeto: 27-10-2009	Sig.z.: 0213
	Pril.: 1 x A
Številka zadeve: 2241-4/2009/34	Vred.: 1
V vrednost:	

Zadeva: Pripombe na Analizo upoštevnega trga 4 » Dostop do (fizične) omrežne infrastrukture (vključno s sodostopom ali razvezanim dostopom) na fiksni lokaciji (medoperaterski trg)« s predlagano spremembo obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva

Zveza: Dokument APEK objavljen na spletni strani dne 24.9.2009

Spoštovani,

na osnovi poziva Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS (v nadaljevanju: Agencija) posredujemo svoje pripombe na objavljeno Analizo upoštevnega trga 4 (v nadaljevanju: Analiza) s predlagano spremembo obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva.

2.1. Obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva

2.1.1. Obveznost oblikovanja cen skladno z modelom Agencije LRIC »bottom up«

LRIC model, ki ga je pripravila Agencija po mnenju Telekoma Slovenije uporablja nekatere napačne predpostavke, kar privede do nizkih cen storitev, ki jih je izračunala Agencija.

Optična zanka

LRIC model, ki ga je zasnovala Agencija sloni na modelu bakrenega omrežja. Če je ta za rezidenčne optične priključke vsaj do neke mere ustrezen, pa tega nikakor ne moremo sprejeti za poslovne priključke. Za poslovne priključke bi morala Agencija model popraviti v tehničnem smislu – torej arhitekturo omrežja. Nikakor pa bakrenega omrežja ni moč prevesti v omrežje nove generacije za poslovne naročnike le z modeliranjem izkoriščenosti omrežja, življenjske dobe in višine WACC:

Posebne lastnosti poslovnih priključkov je tako podrobno analiziral nizozemski regulator (OPTA). Nizozemski primer je za primerjavo še posebej primeren, saj je arhitektura FTTH na Nizozemskem enaka kot v Slovenije. Po benchmarku je tako cena FTTP na Nizozemskem 15 EUR, po modelu Agencije pa 18 EUR, kljub dejstvu, da je strošek dela v Sloveniji precej nižji od stroškov dela v omenjeni državi, kar kaže na notranje neskladnosti v modelu.

V modelu je uporabljeno preveliko število vgrajenih lokalnih zank za FTTP, zato tudi razmerje med inštaliranimi in aktivnimi linijami v višini 250%, ne more biti pravi odraz optimalnega stanja. Prav tako je uporabljeno preveliko končno število aktivnih linij na primarnem sektorju FTTP omrežja (linije, ki se zaključujejo na delilniku), ki ne odraža dejanskega stanja pri izgradnji omrežja.

Cena za povprečno FTTP lokalno zanko in cena za neosvetljeno optično vlakno na dolžinski meter pripadata različnim metodama pri izračunavanju njunih cen. Cena za povprečno FTTP lokalno zanko izhaja iz poprečnj v stroškovnem modelu, medtem ko cena za neosvetljeno optično vlakno izhaja iz stroškov dolžinskega metra. Realizacija povpraševanj, pri katerih se

- (1) za dolžine večje ali enake od poprečne dolžine lokalne zanke celotnega dostopovnega omrežja - uporabi cena, ki izhaja iz modela, in
- (2) za dolžine manjše od poprečnih uporabi cena, ki je odraz poprečnih stroškov celotnega dostopovnega omrežja

ne omogoča pokritja investicije tako kot to v Analizi navaja Agencija. Operaterji bodo zanke, krajše od povprečja, zakupovali po metrih, daljše od povprečja, pa na zanko. Telekom Slovenije pri zankah daljših od povprečja ne bo mogel povrniti investicije, ki jo je s temi zankami imel.

Iz modela Agencije ni razvidna višina investiranih sredstev v izgradnjo ene lokalne zanke, zato ni mogoča primerljivost glede optimalnega obsega investicijskih sredstev.

Glede na to, da so v stroškovnem modelu za FTTP/H uporabljeni podatki, ki se nanašajo na metropolna/urbana območja, smo mnenja, da je stroškovni model s tem omejen prav na ta območja. Ruralno območje s svojimi značilnostmi v modelu ni uporabljeno, zato tudi cene na morejo biti opredeljene za tovrstna območja.

Telekom Slovenije želi poudariti, da na segmentu NGN povezav do poslovnih uporabnikov na trgu vlada konkurenca in da Telekom Slovenije še zdaleč ni ne edini, ne prevladujoči operater na tem segmentu.

Neosvetljeno optično vlakno in „backhaul“ povezava

V analizi manjka konkretna opredelitev neosvetljenega optičnega vlakna in Backhaul povezave. Iz analize namreč ni jasno razvidno, da gre pri neosvetljenih optičnih vlaknih le za tista v dostopu, kot glede na ceno predvidevamo v Telekomu Slovenije. Medtem ko je v prejšnji analizi cena za neosvetljeno optično vlakno izračunana kot cena optične zanke deljeno z povprečno dolžino zanke, v tej analizi temu namreč ni več tako, kar le še potrjuje potrebnost natančne definicije neosvetljenega optičnega vlakna.

Pri »backhaul« povezavah Agencija sicer pove, da gre za povezavo do skupne lokacije, in na kakšen način je izračunala ceno povezave. Telekom Slovenije opozarja, da za potrebe povezave do skupnih lokacij v vseh primerih ne gre le za dostopovno optiko, ampak je lahko povezava na daljših razdaljah sestavljena iz dostopovne in hrbtenične optike, pri čemer pa hrbtenična optika, na področju katere vlada konkurenca, pri izračunu ni upoštevana. Glede na to, da pri izračunih upoštevane karakteristike območja, ki pripada metropolitnemu in urbanemu območju, smo mnenja, da je v backhaul povezavi mogoča uporaba dostopovne in hrbtenične optike, vendar pa mora, po našem prepričanju, biti omejena zgolj na omenjena območja.

Ethernet

V analizi manjka konkretna opredelitev Ethernet povezave. Iz Analize namreč ni razvidno ali je imela Agencija v mislih L2 Ethernet povezave, ki spadajo na ta trg ali pa L3 Ethernet povezave, ki na upoštevni trg, ki regulira pasivno opremo, sploh ne sodijo. Na trgu 4 naj bi bili po naši presoji pretežni navedeni in določeni 'pasivni' infrastrukturni elementi.

Telekom Slovenije se iz tega razloga tudi ne more opredeliti do cene, ki jo je Agencija izračunala. Hkrati pa v dosedanji razpravi ni razvidno, katere vhodne predpostavke so vplivale na dvig cene Ethernet dostopa iz 37 EUR na 51 EUR.

Modelu Agencije manjka transparentnost in morda ni v celoti skladen z najboljšo prakso LRIC metodologije in zato verjetno podcenjuje stroške. Prav tako nekatere storitve, kot optično vlakno in »backhaul« povezava in Ethernet, niso zadostno definirane.

Rezultati modela Agencije morda niso točni in zanesljivi, saj niso bili usklajeni z rezultati, ki izhajajo iz top down modela Telekoma Slovenije. Takšna uskladitev je v skladu z najboljšo Evropsko prakso. Bottom up stroškovni model Agencije za razvezavo optične zanke je bil zgrajen na napačni predpostavki, da so optične zanke zamenjava za bakrene zanke, iz česar izhaja visok faktor izkoriščenosti, ki vodi v nizko ceno za optično zanko.

Podrobnejši komentar modela Agencije se nahaja v prilogi 1 tega dokumenta.

2.1.2. Oblikovanje cen ostalih storitev

Glede na to, da se za vse ostale različne vrste priključnin in najemnin/zakupnin Agencija zahteva pripravo cen po LRIC metodi, želimo na tem mestu poudariti, da se priključnine obračunavajo, če se želi slediti ekonomskim zakonitostim, po načelu beleženja neposrednih stroškov, ki pri tem nastajajo. Beleženje se smiselno opravlja preko sistema tako imenovanih skupinskih delovnih nalogov, nadaljnjo razvrščanje na posamezne storitve pa se smiselno opravi na podlagi količinskih ključev razvrščanja. Pri priključninah je optimalno razvrščanje opravljeno s pomočjo različnih nadzornih mehanizmov in učinkovite informacijske podpore. Oba navedena procesa sta dolgoročneje naravnana, zato njihovih učinkov ni mogoče napovedovati na kratek rok.

Preostali stroški, ki so ravno tako odraz angažiranosti osnovnih in ostalih sredstev, pa jih ne moremo uvrstiti med priključne stroške, se smiselno razvrščajo skozi mesečne najemnine in zakupnine. Pri takšnem razvrščanju pa je mogoče uporabljati LRIC metodo, kjer se upoštevajo različne metode (anualizacija, optimalna učinkovitost, sedanja vrednost sredstev ipd). Vsekakor pa so mesečne najemnine odraz »koristi« oziroma uporabe katera je prisotna tudi za operaterja. Souporaba sredstev s tem še ne more izločiti operaterja pri aktivnem sopokrivanju nastalih stroškov. Bistveno na tem mestu postane njihovo smiselno delitveno razmerje.

V analizi je Agencija na strani 16 zapisala, da »lahko adaptacija upošteva med drugim tudi tipsko izdelavo dokumentacije, klimatske naprave in montažo teh naprav«. Glede na to, da imamo sedaj v funkciji ločena prodajna modela in sicer enega za prostor (adaptacija brez klimatskih sistemov) in drugega (ločeno) za klimatske sisteme, zato je smiselno (črtamo »podati pripombo/predlog«), da sta navedena modela tudi v bodoče še naprej ločeno obravnavana. V kolikor 'lahko' oziroma 'le' izpade pomeni, da adaptacija mora upoštevati tudi klimatske sisteme, kar pa pomeni korak nazaj pri pojmovanju ločenih računovodskih evidenc.

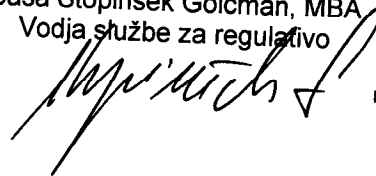
Naročnina za m² kolokacijskega prostora - Pri določitvi cen najemnin za kolokacijske prostore bi morali razlikovati med najemninami za pisarniške prostore v »surovem« stanju (brez ustrezne razsvetljave, dvojnih tal, dodatnih ozemljitvenih zaščit, elektro priključkov ipd) in najemninami tehnoloških prostorov s posebnimi prostorskimi zahtevami (montažne stene, pralni (protiprašni) premazi sten, talna obloga iz elektroprevodnega antistatičnega materiala, ...) in energetskimi zahtevami (inštalacije za protipožarno zaščito, za varnostni nadzor,...). Pri namestitvi opreme operaterja v prostor skupne lokacije je treba ločevati pojem tlorisno zasedena površina od pojma funkcionalna površina. Tlorisno zasedena površina je določena z izmerami opreme. Funkcionalna površina je večja. Poleg tlorisno zasedene površine zajema še površino prostora okoli opreme, ki je potreben za prehod oziroma za dostop do opreme za potrebe vzdrževanja. Z vidika zagotavljanja potrebnega prostora za prehod oziroma za dostop do opreme ni nobene razlike med posamezno namestitvijo opreme (enega operaterja) in

skupno namestitvijo opreme (več operaterjev) v isti prostor. Zaradi tega pri obračunu za m² tlorisne oziroma funkcionalne površine ne moremo govoriti o isti ceni, pač pa imamo opravka z dvema različnima cenama.

Iz navedenega zaključujemo, da se povprečna oglaševalska cena za m² pisarniških prostorov, ki jo Agencija navaja v analizi, nanaša na funkcionalno površino, medtem ko mora biti cena za m² tlorisno zasedene površine ustrezno višja. Izračun cene za m² tlorisne površine bo objavljen v vzorčni ponudbi.

S spoštovanjem!

Saša Stopinšek Golčman, MBA
Vodja službe za regulativo

Priloge: kot v tekstu